

ಶಿಃ:

— "ಶಿವಯಮದಿರದ ಪ್ರತಿ"

“ ಶ್ರೀಪತಿವರ್ಧನದೋ ನಃ ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

(ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಸ್ಕಾಲಾದ
ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)

ಸಂಪುಟ ೧
ಸಂಚಿಕೆ ೧

ವಿಕ್ರತಿ ಸಂವತ್ಸರ
ಕಾರ್ತಿಕ ಶು. ೧೦

ವಾರ್ಷಿಕ ಬಂದಾ:

ಮೂರು

ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ:

ಐದು

ಅಣೆಗಳು

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸಾರ್ಯರು
“ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನಾನಂದ| ಸಾಧನಸಕಲವು ನಿನ್ನಾನಂದ”

ಸಂಪಾದಕರು:

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧	ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	....	....	....	೧
೨	ಮಾನುಷ್ಯ	....	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಘುಮಾನ್ಯತೀರ್ಥ		
			ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ		೨
೩	ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	ಸಂಪಾದಕರು		೫
೪	ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಯಾರು?....		,,		೭
೫	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹಂದಾಸರು				
	ಮತ್ತು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕಸೇವೆ....		ಶ್ರೀ ಎಂ. ರಾಮರಾಯರು,		
			ಸಂಪಾದಕರು, 'ಪುಬೋಧ'		೧೭
೬	ತತ್ತ್ವಸುವಾಲಿ	....	ಹಳೆಯ ಕಡತಗಳಿಂದ		೨೩

“ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ”

SRI PANCHAMUKHINILAYA

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

[ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರದ
ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ]

ಪವನ ನಿನ್ನಯ ಪಾದ ಪೊಂದಿದ ಮನುಜನು ।
ಜವನಪುರಕೆ ಸಲ್ಲ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ ॥

ಸಂಪುಟ
೧

ಶ್ರೀ ವಿಕೃತಿ—ಕಾರ್ತಿಕ
(ನವೆಂಬರ್ ೧೯೫೦)

ಸಂಚಿಕೆ
೧

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ-ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತಾಳ-ಝಂಪೆ

ಶರಣು ಶರಣು

॥ ಪ ॥

ಶರಣು ಶ್ರೀವೈಕುಂಠನಾಯಕ ಶರಣು ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಶರಣು ಶ್ರೀಧರ ಗರುಡವಾಹನ ಶರಣು ವೇಂಕಟನಾಯಕ ॥ ಅ.ಪ ॥

ಪರಮಪದ ಗೋವಿಂದ ಮಾಧವ ಪದುಮನಾಭ ಜನಾರ್ದನ ।
ಧರಣಿಧರ ಕರಿವರದ ವಾಮನ ವೈರಿಹರ ಬಲಿಭಂಜನ ॥ ೧ ॥

ಜಲಜನೇತ್ರ ಮುಕುಂದ ಮುರಹರ ಜ್ವಲಿತಚಕ್ರಗದಾಧರ ।
ಜಲಧಿಶಯನ ಉಪೇಂದ್ರ ಅಚ್ಯುತ ಶೈಲಧರ ನಾರಾಯಣ ॥ ೨ ॥

ಆದಿಯೋಗಿ ಮುನೀಂದ್ರವಂದಿತ ನಿಖಿಲಸುರಗಣಸೇವಿತ ।
ವೇದವೇದ್ಯ ವಿರಿಂಚಿಸನ್ಮತ ವಿಜಯವಿಠಲ ನಮೋ ನಮೋ ॥ ೩ ॥

|| ಶ್ರೀ ರಾಮನರಸಿಂಹಶ್ರೀಃ ||

ನರಸಿಂಹೋಽಖಿಲಾಜ್ಞಾನಮತಧ್ವಾಂತದಿವಾಕರಃ |
ಜಯತ್ಯಮಿತಸದ್ಜ್ಞಾನಸುಖಶಕ್ತಿಪಯೋನಿಧಿಃ ||

ಶ್ರೀ ಬಾಳಗಾರು
ಆರ್ಯ ಅಕ್ಕೋಭೃತೀರ್ಥರ
ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ

ವಂಗಾಃ ಕಥಮಂಗಾಃ ಕಥಮಿತ್ಯನುಯಜ್ಞೀ ವೃಥಾ ಲೋಕಂ
ಕೇದೃಕ್ಕೃತಾಂತಪುರಮಿತಿ ನ ಕೋಪಿ ಜಿಜ್ಞಾಸತೇ ಲೋಕಃ ||

—ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಒಬ್ಬ ಕವಿ. ಅದರಂತೆಯೇ, ಈ ಪರಿದೃಶ್ಯಮಾಣ
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಗಳು
ತತ್ಪರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನು ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ವೃಥಾಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು
ತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಿಂದ 'ಮಾನವ ಜನುಮ ದೊಡ್ಡದು'
ಎಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾನವನು ಇಂದು
ಅಂತಹವರಿಂದಲೇ ತೆಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಗಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಾಗಬಾರ
ದೆಂದೇ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು
ಅನುಭವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳೂ ಅದರ ಸಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೀರ್ತಿ
ವಂತರಾಗಲೆಂದು ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ
ಬರೆದಿಟ್ಟು ತಾವು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ವತ್ಸರಗಳಾದುವು. ಆ

ಅಮರವಾಣಿಯ ಸುಧಾರಸವನ್ನು ಜನತೆಯು ತನ್ನ ಘನತೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ” ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯು
ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರಚಾರರೂಪದಿಂದ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ವಿಷಯ
ಗಳು ಅತ್ಯಪೋಘವಾಗಿದ್ದು ಜೀವರಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ
ಇಹಪರಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಾಧಕವಾಗಿದ್ದು ಮಾನವನ ಮೇಲ್ಮೈಗೆ ಕಾರಣ
ವಾಗಿದೆ. ಜನಗಳು ವ್ಯರ್ಥೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗದೆ ಅಪರೋಕ್ಷ
ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಗ್ರಂಥಸ್ಥತತ್ವಾವೃತ್ತವನ್ನು ಹೊರಗಿಡಹುವ
ಈ ತಿಳಿಗನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿ ಐಹಿಕ ಪಾರತ್ರಿಕಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿ ಸಂಪಾದಕರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದು ಘನ ಮಾನುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ
ನಾಚಕರದಾಗಿದೆ. ನಾವೂ ಸಹ ಈ ಸಂಪಾದಕರ ಉದ್ಯಮ ಸಾರ್ಥಕ
ವಾಗಿ ಚಿರಕಾಲ ಜರುಗಲಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಉಪಾಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ
ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀರಾಮನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ “ಮಾನುಷ್ಯವೆಂದರೇನು?” ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು
ಕುರಿತು ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಬರೆದು ಈ ನಮ್ಮ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿ
ಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ,
ಕ್ರಮಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯಾದಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಗಳನ್ನು
ಸೃಷ್ಟಿಗೈತಂದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡನಂತೆ!
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಉಳ್ಳ ಮಾನವ
ನನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾದನೆಂದು ಭಾಗವತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.
ಅಂದಮೇಲೆ, ಮಾನುಷ್ಯವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ದೊರೆ
ತಂಕಾಯ್ತು.

ಇಂತಹ ಸರ್ವಸಾಧನಾನುಕೂಲವಾದ ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು

ಹೊಂದಿದ ಜೀವರಾಶಿಗಳು, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೀಭೂತವಾದ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ಅಸಕ್ತರಾಗದೆ ಗ್ರಾಮ್ಯಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃಪುನಃ ತೊಳಲಲು ಅಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು
“ನಗೆಯು ಬರುತಿದೆ ಎನಗೆ ನಗೆಯು ಬರುತಿದೆ” ಎಂದು ಅದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಂದುವರಿದು “ಮಾನವ ಜನುಮ ದೊಡ್ಡದು, ಇದ ಹಾನಿಮಾಡಲಿಬೇಡಿ
ಹುಚ್ಚುಪ್ಪಗಳಿರಾ” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ
ದಾಸರವರು.

ಈ ರೂಪವಾದ ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಮಾನವನು ಮನನಮಾಡಿ
ಮಾನವತೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಮೊಕ್ಕಾಂ ಬೆಂಗಳೂರು }
ತಾ|| ೨೩-೧೦-೫೦
ವಿಕೃತಿ ಸಂ. ಅಶ್ವ. ಶು. ೧೩ }

ಇತಿ, ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಸ್ಮರಣಾನ್
ಸಜ್ಜನ ಕ್ಷೇಮಾಕಾಂಕ್ಷಣಃ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಘುಮಾನ್ಯತೀರ್ಥ
ಸ್ವಾಮಿನಃ

○ ಶ್ರೀ ಮಠದ ಮೊಹರು

* ಸಂಪಾದಕೀಯ *

ಶ್ರೀರಮಾದೇವಿಯ ದಿವ್ಯ ಕರಕಮಲದಿಂದ ಸದಾ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಪಾದಪಲ್ಲವವುಳ್ಳ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ಕರುಣಾಪೂರ್ಣನೆಂದು ಜ್ಞಾನಿವರ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಅನಂದದಿಂದ, ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಗುಣಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಮನದಣಿಯ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅರಿತ ವಿಷಯವಷ್ಟೆ! ಮೋಕ್ಷವು ಇವರಿಗೆ ಅತಿ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಿತ.

ದುಃಖಸ್ವರ್ತವಿಲ್ಲದ ಸುಖಪೂರ್ಣವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ನಮಗೂ ಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಹಡೆಯುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿಯುವು. ಇಂತಹ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೀಡಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನೇ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಅತಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಒರೆದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಕಾಲವು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯಕಾರರನ್ನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಹರಿ. ಇಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೂ ಕಲಿಯ ಬಲದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಯ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿರುವಾಗ ಇದು ಕಾಲಬಲವೆಂದು ಕೊಂಡರೂ ಒಂದೇ, ನಮ್ಮ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಫಲವೆಂದುಕೊಂಡರೂ ಒಂದೇ. ಹೀಗಿರುವ ನಮಗೆ ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನೆನ್ನುವ ಗಾಬರಿ ಒಡಮೂಡುವಾಗ

ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ರಟ್ಟುಮಾಡುವ ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಟೀಕಾಟಪ್ಪಣೀಕಾರರೇ ದಿಕ್ಕಲ್ಲದೇ ಮತ್ತಾರಿಲ್ಲ. ಇವರು ಭಾಷ್ಯದ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಸುಲಭರೂಪದಿಂದ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಅವತರಿಸಿದ ಮಹನೀಯರುಗಳು.

ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಮೋಕ್ಷ; ಕೊಡುವವನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು. ಅವನು ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಗಮ್ಯ. ಅದು ದೊರೆಯುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ. ಅದರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನೆಯ ಕ್ರಮಗಳೆರಡು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು.

ಈ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ (ಅಂದರೆ ಭಾಷ್ಯ, ಟೀಕಾ, ಟಿಪ್ಪಣೀಕಾರರ) ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕಭಾಷೆಗಳು ಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಪಾವನರಚನೆಗಳಾದರೂ ಬರುತ್ತಬರುತ್ತ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ಗತಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿದಾಗ ಬಹುಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಿಯೇ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಆ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವು ನಮ್ಮ ಆಸೆಗೆ ನಿಲುಕದ್ದಾಯ್ತು. ಅಂದಮೇಲೆ ಆ ಮಹನೀಯರ ಉಪಕಾರವೂ ನಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಒದಗುವಂತಿಲ್ಲವೆನಿಸಿತು. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಮಜ್ಞಾನಿದ್ದು ಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಲಿದಾಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವನೂ ಪುನಃ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಅವನೂ ಕಲಿಯ ಪ್ರಬಲ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತೊಳಲುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಾಯಃ ಅವನಿಗೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು ದೂರವಾಯ್ತು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ಇಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನೂ, ಅಂತಹ ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದಿಂದತಿರೋಹಿತವಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನೆನ್ನೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ಟೀಕಾಟಪ್ಪಣಿಗಳ ನಿಜವಾದ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಿಚ್ಚುಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲೋಸುಗ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅವತರಿಸಿದವರೇ ದೇವಾಂಶರೂ ಮತ್ತು ಋಷ್ಯಂಶರೂ, ಜ್ಞಾನಿಮಾನ್ಯರೂ ಆಗಿರುವ ಹರಿದಾಸವರೇಣ್ಯರು. ಇವರಂದವಚನಗಳು ವೇದ, ಪುರಾಣಾದಿಗಳ ರಹಸ್ಯಗಳು.

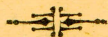
ಈ ಮಹನೀಯರ ತಂಡಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ ಎಣಿಕೆಗೆ ಸಿಲುಕವು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಜ್ಞಾನಿವರ್ಯನ ನುಡಿಯೂ ನಮಗೆ ತಾರಕಮಂತ್ರದಂತೆ! ಹುಟ್ಟುದರಿದ್ರನೆಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಂತೆ! ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಕರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ತೊಳಲುವವನನ್ನೂ 'ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲಬೇಡ' 'ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಒಡನಾಡು ಕಂಡ್ಯ', 'ನಮ್ಮ ಅಚ್ಯುತನಂಘ್ರಿಯ ನೆನೆ ಕಂಡ್ಯ', 'ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಬೋಧೆ ತಿಳಿದುಕೊ ಗಾಢ, ಮೈಮರೆತ್ತಿರಬೇಡ', 'ವಿಜಯವಿಠಲನ ಹೊರತು ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯದು, ಕೂಗಲವೊ ಬಾಯ್ದೆರೆದು', 'ಎಚ್ಚತ್ತು ಇರು ಕಂಡ್ಯ ಮನವೇ' ಎಂಬೀ ಹಿತವಚನಗಳು ಅಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಇಂದು ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರಜೀವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ, ಯೋಗ್ಯ ಜೀವನಿದ್ದರೂ ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವಾವುದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದೆ ಮಿಡುಕುವ ಗತಿ ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವರ್ಯರ ಪೂಜ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಆಸೆಯಿರುವವರಿಗಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಕಾರ್ಯರೂಪವೇ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು. ಒಪ್ಪೊತ್ತಿನ ಊಟವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೂ ಅನೇಕರ ನೆರವು ಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಎಂದಮೇಲೆ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಪಾಮರರವರೆವಿಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಾನುಭವದ ಸವಿಯೂಟವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ "ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ"ಯು ಯೋಗ್ಯಜನರ ಮನಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಿಂದ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಿನ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸುಜನರ ನೆರವು ಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕವೃಂದದ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಯಾರು?

ಪುರಂದರಾಬ್ಧಿ ಸಂಭೂತೋ | ವಿಜಯಾರ್ಯ ಸುಚಂದ್ರಮಾಃ |
ಲಸನ್ಮತ್ಸಾಸ್ತಂ ತಖೇ ನಿತ್ಯಂ | ತಾಪತ್ರಯನಿವಾರಕಃ ||

ದೊಡ್ಡವರ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಅವರನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ನುರಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಅರಿತು ನಲಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವ ಸವಿಮಾತು. ಈ ವಿಕೃತಿ ಸಂವತ್ಸರ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದಶಮಾ ದಿನವು ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಅದರಲ್ಲೂ ಆಸ್ತಿಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರಳಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ದಿನ. ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರು ಯಾವ ಮಹಾನುಭಾವರ ದಿವ್ಯ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರೋ ಯಾವ ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ವೈಯುಭ್ಯ ಆನಂದಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಪರಿಪೂರಿತ ನಯನವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಬಿಗಿವ ಕಂಠದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಸಾಕಿ ಪರತತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹೃತ್ಯಮಲದಲ್ಲಿ ಆ ಸಿರಿಮೋಹನನಿರ್ಮಲನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನರ್ತನ ಮಾಡಿಸಿದರು' ಎಂದರೋ, ಅಂತಹ ಅಗಮ್ಯ ಮಹಿಮೆಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು

“ವಿ ಎನಲು ವಿಮಲತೆಯು |

ಜ ಎನಲು ಜಯವು |

ಯ ಎನಲು ಯಾಗಫಲವು |

ರಾ ಎನಲು ರಾಜ್ಯಪದ |

ಯ ಎನಲು ಯಮಭಟರು ನೋಯಿಸರು ಇವನ ಕುಲವ||”

ಅನ್ನುತ್ತಾ ಮೆರೆದರೋ ಆ ಪುಣ್ಯಜೀವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸ ಪರೇಣ್ಯರ ಗೌರವೇ ವರ್ಷದ ಆರಾಧನೆಯ ಪವಿತ್ರದಿನ.

ಇಂತಹ ದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ”ಯ ವಾಚಕವೃಂದವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲೆಂದು

ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸಿ ಇವರ ಅಂಶ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಸಿಗೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕಾದರೂ ಅದರ ಮೂಲದ ಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಅದರ ಅಷ್ಟು ಭಾವನೆಯು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತದೆ. ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯು ವ್ಯರ್ಥ ಮತ್ತು ಪಾಪಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಹರಿದಾಸಸಂಘದವರು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರನ್ನು ಆರಾಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ದಾಸವೃಂದದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರಿದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಂಘದ ಪ್ರಭುಗಳೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು.

ಅಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರವರ ಸಹೋದರರಾಗಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯದಂತಹ ಕೃತಿರತ್ನಗಳಿಂದ ಜನತೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಇಂದಿಗೂ ಕೀರ್ತಿರೂಪ ತೇಜಃಪುಂಜ ದೇಹದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ವಿಠ್ಠಲಾಂಕಿತದಾಸರು ಅಣ್ಣಂದಿರ (ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರ) ಅಂಶವನ್ನು ಅತಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯವು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ?

“ ನೆನೆಸಿದವರಘನಾಶನ | ದಾಸರ |

ನೆನೆಸಿದವರಘನಾಶನ || ಪ ||

ನೆನೆಸಿದವರಘನಾಶ | ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದಕೆ |

ವನಜನಾಭನು ಒಲಿದು | ಘನವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವ |

ದಿನದಿನದಿ ವಿಜಯರಾಯರ ದಿವ್ಯತರವಾದ |

ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ಬಿಡವೆ ನೆನೆದು ಕೊಂಡಾಡಿರೋ || ಅ ಪ || ”

ಶ್ರೀ ದಾಸರವರ ಅಂಶವು ಅದೇಕೆ ಅಷ್ಟು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಇಡಬೇಕು? ಎಂದರೆ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೃತಿಕರ್ತೃಗಳೇ ಹೇಳಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ನೆನೆಸಿದವರ ಪಾಪನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಂದು.

“ ಆದಿಯಲಿ ಸುರಮುನಿಯ ಪಾದಸೇವೆಯ ಮಾಡಿ |
 ನೋದಲಿ ಸುರಲೀಲನೆಂಬ ಕಪಿ ತ್ರೇತೆಯಲಿ |
 ಆ ದ್ವಾಪರದಿ ನಿಕಂಪನನೆಂಬ ನಾಮದಲಿ ಶ್ರೀಧರನ ಸೇವಿಸುತಲಿ |
 ಕಾದಿದ್ದು ಕಲಿಯುಗದಿ ಪುರಂದರದಾಸರ |
 ಸ್ವಾದುವಚನವ ಕೇಳಿ ತುರುಕರುವಾಗಿದ್ದು |
 ಖೇದವಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಸಿ ಬರುತ ಬರುತ ಮತ್ತೆ |
 ಮೇದಿನೀಸುರ ಜನ್ಮದಿ ”

|| ೧ ||

ಆದಿಯಲಿ ಎಂದರೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಾರದರ ಪಾದಸೇವೆ
 ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ, ತ್ರೇತೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಲೀಲನೆಂಬ ಕಪಿಯಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ,
 ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿಕಂಪನ ಎಂಬ ಯಾದವನಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ಈ ಕಲಿ
 ಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಆಕಳ ಕರುವಾಗಿದ್ದು ಪುನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆಂದೂ ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮೂಲ
 ರೂಪವಾವುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾದ ಮಾತು ಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತೆ.
 ಅದುದರಿಂದ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀ ಮೋಹನ
 ದಾಸರು

“ನೋದಲು ಋಷಿಗಳು ಕೂಡಿ ಸತ್ಪ್ರಯಾಗವ ನಾಕನದಿಯ ತೀರದಿ
 ರಚಿಸಲು

ಪದುಷುಸಂಭವನಂಕಭವ ಬಂದು ಮುನಿಬೃಂದ ಹೃದಯ
 ಸಂಶಯವಿಡಿಸಲು

ವಿಧಿವಿಷ್ಟು ಶಿವರೋಳಗೆ ಉತ್ತಮರ ತಿಳಿಯದೆಮದಡಭಾವವನ್ನಹಿಸಲು
 ಒದಗಿ ಭೃಗುಮುನಿ ಬಂದು ಸರ್ವೇಶ ವೈಕುಂಠಸದನನೆಂದ—

ರುಹಿದವರೇ ಇವರು ೧

ವಿಜಯರಾಯರ ಪಾದ ಭಜಿಸಿದವಗನವರತ ವಿಜಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ

ಸಂದೇಹವೇ ? || ಪ ||

ಗಜರಾಜವರದನ್ನಿಗೆ ನಿಜದಾಸರೆಂದೆನಿಸಿ ದ್ವಿಜರ ಕುಲದಿ

ಮೆರೆದರೋ ಇವರೂ || ಅ. ಪ ||”

ಭೃಗುಮುನಿಗಳೇ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪೂರ್ವಸಂದರ್ಭವು ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಿರುಪತಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರಲು ಕಾರಣ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ—

ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಶ್ಯಪಾದಿ ಮುನಿಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಸತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ತೊಡೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಹೇಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಇವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾರೆಂದು ಪಳೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಪಾತಿನಂತೆ ಶ್ರೀಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ರುದ್ರದೇವ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತು ವಾಪಸುಬಂದು ಶ್ರೀಹರಿಸ್ತೋತ್ರವು, ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಆ ನಂತರ ಸಂಪೂಜ್ಯಳು, ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳು, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ವೇವಕರು ಇತ್ಯಾದಿ ತಾರತಮ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಜಾಗರೂಕವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ.

ಆ ತಾರತಮ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬೀರಿದ ಭೃಗುಮುನಿಗಳೇ ಇವರೆಂದರು ಶ್ರೀವೋಹನದಾಸರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಹಂದಾಸಪಂಥದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರವರೆಂದರೆ 'ವಾಣೀಯರಸ ಪರಮೇಷ್ಟಿ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೋಪ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಬಿಡಿನುಡಿಗಳಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮನನೊಂದು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬೇಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು †ಭೃಗುಮುನಿಗಳ ಅಂಶರೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತೆ. ಇಂತಹ

† ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರೇ ದೇಹ ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಗಮಕವಿದೆ. ದಾಸರವರ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಆ ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ಉದಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಅಗಲೇ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಾನುಭಾವರು ಇಂದು ಆರಾಧನೆಗೆ ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರು ಭಕ್ತರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳವಾವುದೆಂದು ಭಕ್ತರು ದರ್ಶನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಗುಂತಕಲ್ ಸ್ವೇರ್ಷಗೆ ಜಿ ಮೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿ ಎಂದು ಬಸ್ಸುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಕಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಆ ಕಟ್ಟಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮೋಹನ ದಾಸರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ, ದಶಮಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶೀ ಈ ದಿನ ಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮತದ ಬಹುಜನ ಭಕ್ತರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದಲೂ ಕೆಲಮಂದಿ ಭಕ್ತರು ಬಹು ದೂರ ದಿಂದಲೂ ಬಂದು ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆದು ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಕಠಿಣ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದರೂ ಸ್ವರೂಪ ಒಂದು ಸರಿಯಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಕಟ್ಟಿಯ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ದಾಸರವರು

“ ಈ ಯುಗದಿ ಸಾಧನವೆಂಬೋದೇ ನಾ ಕಾಣೆ ವಿಜಯರಾಯ |
ಯೋಗಿ ನಿನ್ನವರಿಗೆ ಬೇಗ ಒದಗುವುದೋ ವಿಜಯರಾಯ || ”

ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಈ ಮಾತು ಆ ಕಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟಿಯ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅದು ಶ್ರೀ ದಾಸರು ಮೂರನೇ ಬಾರಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಂಗೆ ತಂದು, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಮೂವತ್ತು ಮಂದಿ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಅದನ್ನು ‘ವಿಜಯತೀರ್ಥವೆ’ಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರವರು ವಾಸಮಾಡಿದ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಮಹದೇವರ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಒಂದು ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯದೇವರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಗುಡ್ಡವಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಪುರಾತನ ಮತ್ತು ದರ್ಶನೀಯ ಗುಡಿಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ವಹಾಸ್ಥಳ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ವಾಸಸ್ಥಳ.

ಆ ದಾಸರವರ ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ದಾಸರವರು ಹೊರಬಂದು ವಿಜಯತೀರ್ಥದ ಕಡೆ ಹೋಗಿಬಂದುದನ್ನು ಈಗ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ, ಶ್ರೀ ದಾಸರು ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾಣದೇವರು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಸ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರ ನಿಜವಾದ ವಾಣಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ದರ್ಶನ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಧನ್ಯರು ಅವರ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದವರು! ಪಡೆಯುವವರು!

ಈ ಪವಿತ್ರದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಅನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದೆರಡನ್ನಾದರೂ ಕಂಡು ಅವರಂದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಮಹಿಮೆಯು ನಮಗೆ ಏಕದೇಶವೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅದುಕಾರಣ ಅವರಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ದೇಹ ಶಾಶ್ವತವೆನ್ನಬೇಡ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿ ಮೆರೆಯಬೇಡ, ಪರಮಸಖನಾದ ಶ್ರೀಪತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಭಜಿಸುವನ್ನುತ್ತಾರೆ.)

ಭೈರವಿ ರಾಗ. ತಾಳ, ಧ್ರುವ

ಎಚ್ಚರ ಕೇಳೋ ಮನವೆ ನೆಚ್ಚದಿರು ಈ ಕಾಯ
ನಿಚ್ಚಲ ನಿನ್ನಾಧೀನ ಅಚ್ಚಟ ಇವನೆಂದು
ರೊಚ್ಚಲ್ಲದೆ ನೋಡೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗದು
ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಮಕಾರ ಪಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ
ಬೆಚ್ಚಿಸಿದಂತೆ ದೇಹ ಕಚ್ಚಿಕೊಳತಕ್ಕದೆ
ಎಚ್ಚತ್ತು ತಿಳಿದುಕೊ ಹುಚ್ಚಾಗದಿರು ನೀನು
ಮುಚ್ಚುವೋರೆಯಿಲ್ಲ ಬೆಚ್ಚರದಲಿ ನುಡಿದೆ

ಸಚ್ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬಾಳು ಕುಚ್ಚಿತ ಪ್ರವರ್ತಿಸೆ
 ಕೆಚ್ಚಿದೆ ಯಮಭಟರು ಚೆಚ್ಚಿ ಒಟ್ಟಿಯ ಮಾಡಿ
 ಬಿಚ್ಚಿ ಭಂಗಪಡಿಸರು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟರಿದಾರಿ
 ಇಚ್ಛಕನಾಗು ಕಾಲೋಚಿತವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸು
 ರಚ್ಚಿಗೊಳಗಾಗದೆ ಕೊಚ್ಚಿ ಹರಿವ ನದಿ
 ನೆಚ್ಚಿಕೆ ಇಪ್ಪದಕ್ಕೆ ಮಚ್ಚುಗೊಂಡಿರದಿರು
 ಎಚ್ಚರ ಕೇಳು ಮನವೆ ಅಚ್ಚುತನಂತ ನಮ್ಮ
 ವಿಜಯವಿಠಲ ಹರಿಯ ಸಚ್ಚರಿತವ ನೆನೆದು
 ಅಚ್ಚಗತಿಯನ್ನೈದು

ಮುಟ್ಟತಾಳ

ಹರಿವ ಹರಿಯ ಉದಕ ಕರದಿಂದಲಿ ತಡದು
 ಹರಿದಾಗಿ ನಿಲಿಸಿ ಮರಳೆ ಈಸುವೆನೆಂದು
 ಪರಿಚಿಂತಿಸಿದಂತೆ ಧರಣಿಯೊಳಗೆ ಬಂದ
 ಶರೀರ ಎನ್ನದೆನಲು ಹುರುಳಿಲ್ಲದೆ ಮಾತು
 ಬಂದೆ ಪೋಗುವುದು ಹೊಸಗೆ ಹೋಗುವ ಉ
 ಸರು ನಿನ್ನಾಧೀನ ಇರಬಲ್ಲದೆ ಮನವೆ ?
 ಬಂದೆ ನಂಬದಿರು ಮರುಳಾಟದ ಲೀಲೆ
 ಸುರಪಾಲಕ ನಮ್ಮ ವಿಜಯ ವಿಠಲನ್ನ
 ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸರವನೆ ಪೋಗಾಡು

ತ್ರಿವಿಡಿ ತಾಳ

ಎಂಥ ದಯವಂತ ಯದುಕುಲತಿಲಕ ಶ್ರೀ
 ಕಾಂತನು ಕರುಣಿಸಿಯಿತ್ತ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯವ
 ಎಂತು ಪೇಳಲಿ ಮನವೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಲಿಸು
 ಸಂತತ ತೊಲಗದೆ ಹಗಲಿರಳೂ
 ಅಂತರಂಗದೊಳು ಅಪಾರ ಮಹಿಮನು

ನಿಂತು ನಿಮಿಷ ಬಿಡದೆ ರಕ್ಷಿಸುವ
ಕಂತುಜನಕ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲ ಹರಿಯ
ಚಿಂತಿಸು ಚಿರಕಾಲ ಚತುರಗುಣದಲ್ಲಿ

೨

ಅಟ್ಟಿತಾಳ

ಕರ ಚರಣ ಚಕ್ಷು ನಾಸ ವದನ ಕರ್ಣ
ತರುನಾಯ ಜಿಹ್ವೆ ನಾನಾ ಉಪಾಯವ
ಹರಿ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ದಿನಪ್ರತಿ ನಡೆಸುತ್ತ
ದುರಿತಗಳಟ್ಟಿ ಕಾಡದಂತೆ ಪರಿಪರಿ
ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಪರಿಪಾಲಿಸಿ ಸಂಗಡ
ತಿರುಗುತ್ತಲಿಪ್ಪನು ತನ್ನವನಿವನೆಂದು
ಮರಳಿ ಮನಸೆ ನೀನು ಹಲವು ಹಂಬಲಿಸಿ ಪಾ
ಮರನಾಗಿ ಕೆಡದಿರು ಸಂಸಾರವೆಂಬೋದು
ಉರಲುಪಾಶವು ಕಾಣೋ ಗೆಲಿಪರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ
ಹರಣ ನೋದಲಾದ ಸಕಲ ವಡವಿ ವಸ್ತ್ರ
ಹರಿಪಾದಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗು ಮನವೆ
ಪರಮಪುರುಷ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನನ್ನ
ನೆರೆ ನಂಬೋ ನೆರೆ ನಂಬೋ ನೆರದು ಸಜ್ಜನರೊಡನೆ

೪

ಅದಿತಾಳ

ಧರ್ಮ ಮರಿಯದಿರು ನಿರ್ಮತ್ಸರದಲ್ಲಿರು
ಕರ್ಮರ ಕೂಡದಿರು ದುರ್ಮತಿಯಾಗದಿರು
ದುರ್ಮದದಿರದಿರು ದುರ್ಮಾಯ ಬಯಸದಿರು
ನಿರ್ಮಳ ತೊರೆಯದಿರು ಮಾರ್ಮಲತು ನಡಿಯದಿರು
ಮರ್ಮವ ನೇಳದಿರು ವರ್ಮವ ಬಿಡದಿರು
ಚರ್ಮ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವ ತಿಳಿಯೋದು
ಕರ್ಮಗಾರಿಗು ಬಿಡು ಗರ್ಮಮು ಗುಣು ನಮು

ಪೇರ್ಮಿ ಎಂಬೋದು ದಾಟಿ ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಪಿಡಿಯದಿರು
 ನಿರ್ಮಳವಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಮಿಪುರವ ಸೇರು
 ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನ್ನು
 ಸತ್ಕರ್ಮವ ನೆನೆದು ಅಧರ್ಮವ ಕಳೆಯೋ

೫

ಜತೆ

ಸುಖವಿಲ್ಲ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರವೆಂಬೋದು
 ಸಖನಾದ ವಿಜಯವಿಠಲನ್ನು ನೆನಸು ಮನವೆ

†

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ” — ಸಂ.

† ಅಪರೋಕ್ಷಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪದವನ್ನೂ ಬದಲಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ನಮ
 ಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಣಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ಸನ್ನಿ
 ಧಾನವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶಭಾಷೆ ಮತ್ತು
 ಮನೆತನದ ಭಾಷೆಗಳು ನಾನಾ ರೀತಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ
 ಯಿಂದ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೂ ಪದ
 ಸುಳಾದಿಗಳ ಭಾಷೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿ
 ಕಾರ ಹರಿದಾಸಪಂಥದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸು
 ತ್ತೇನೆ. — ಸಂ.

* ಉಗಾಭೋಗ

ಹಗಲು ನಿನ್ನ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ ಹಸಿವೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
 ಇರಳೂ ನಿನ್ನ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಯ ಭರದಿಂದ
 ಎರಡರ ಬಾಧೆಗೆ ನಾನೊಳಗಾದೆನೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ
 ಹಗಲು ನಿನ್ನ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ

* ಉಗಾಭೋಗಗಳು ಎರಡಾರು ಹಿತವಚನಗಳಾಗಿದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
 ನಾಡುವಂತಿರುವವುಗಳು. ತಾಳ, ರಾಗಗಳ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಸವನ್ನೂ
 ಗಮನಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹರಿದಾಸರು

ಮತ್ತು

ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆ

ಬರೆದವರು :

ಎಂ ರಾಮರಾಯರು,

ಸಂಪಾದಕರು : 'ಸುಬೋಧ'

ಭರತಖಂಡವನ್ನು ಭಕ್ತಭಾಗವತರ ತಾರುಮನೆಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಬಂಗಾಳ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಉತ್ತರ ಭಾರತ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅಂಧ್ರ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡುಗಳು, ಕರ್ಣಾಟಕ — ಹೀಗೆ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲೂ, ವಿವಿಧ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರೂ, ಭಾಗವತರೂ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ—ತಮ್ಮ ಜೀವಿತೋದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯವಧಿ ಮಂದಿ ಪಾಮರ ಜನತೆಯನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರ ನಾಮಸ್ತರಣೆ ಮಾಡುವುಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಬೋಧಿಸಿರುವರಾದರೂ, ಕರ್ಣಾಟಕದ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳು ಈ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಥವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾ, ಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ, ಪಂಚಭೇದ ತಾರತಮ್ಯಾದಿ ದ್ವೈತಮತ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ, ವೈರಾಗ್ಯಪರ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನೂ, ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೇಶಭಾಷೆಯಾದ ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದ, ಸುಳಾದಿ, ಉಗಾಭೋಗಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನುಡಿದು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಈ ಭಕ್ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ದಾಸರು ಎಂಬ ನಾಮವು ರೂಢವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಭಕ್ತಿಸಾಧನಸೋಪಾನಪಜ್ಞಿಯ ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣಾದಿ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರೇ! ಆದರೂ ಹರಿದಾಸನೆನ್ನಿಸಲು ಸಾಧಕನು, ಈ ಸಾಧನಸೋಪಾನದ ಏಳೆಂಟು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಶ್ರೀಹರಿಗಾಗಿ ಆತ್ಮನಿವೇದನ ಮಾಡುವ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲೂ ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿತ್ತುಳಿದು, ವೈರಾಗ್ಯಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸದಿದ್ದವನನ್ನು ಹರಿದಾಸನೆಂದು ಲೋಕವು ಕರೆದು ಗೌರವಿಸಲಾರದು.

ಹರಿದಾಸನಾಗಲೆಳೆಸಿದವನು ಹೃದಯಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಸದಾ ಆ ಧೈಯಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೇ ಶ್ರಮಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಹೃದಯಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯವಸಾಯ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ದಾಸ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೃದಯ ಹೊಲವ ಮಾಡಿ, ಮನವ ನೇಗಿಲ ಮಾಡಿ

ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸ ಎರಡೆತ್ತು ಮಾಡಿ

ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹಗ್ಗ ಕಣ್ಣಿಯ ಮಾಡಿ

ನಿರ್ಮಮವೆಂಬ ಗುಂಟೆಲಿ ಹರವಿರಯ್ಯಾ

ಮದಮತ್ಸರಗಳೆಂಬ ಮರಗಳನೇ ತಂದು

ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳೆಂಬ ಕಳೆಯ ಕಿತ್ತಿ

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಮಂಚಿಕೆಯನೆ ಹಾಕಿ

ಚಂಚಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಹೊಡೆಯಿರಯ್ಯಾ

—ಹೀಗೆ ಹೃದಯಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿ, ಹಾಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ನಾಮಬೀಜವನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯೆಂಬ ಕೂರಿಗೆಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿದವನಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಲೌಕಿಕವಾದ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸೂರೆಗೊಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಾದವನಾಗಬೇಕು.

ಹರಿದಾಸಪದವಿಯೆಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ? ಮಹಾಮಹಿಮ
ರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು
ಕುರಿತು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ, ದಾಸತ್ವದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ
ಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಸಕೆಲ್ಲದೆ ಪೋಗಿ ಪರರ ಮನೆಗಳ ಪೊಕ್ಕು
ದಾಸನೆಂದು ತುಲಿಸಿಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ
ಬ್ಯಾಸರಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಬಳಲಿಸುತ
ಕಾಸು ಗಳಿಸುವ ನರನು ಹರಿದಾಸನೇ ?
ಡಂಭಕದಿ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಜನರಾ ಮುಂದೆ
ಸಂಭ್ರಮದಿ ತಾನುಂಬ ಉಟಿ ಬಯಸಿ
ಅಂಬುಜೋದ್ಭವ ಪಿತನ ಆಗಮಗಳರಿಯದೆ
ತಂಬೂರಿ ಮೀಟಲವ ಹರಿದಾಸನೇ

ಹಾಗಲ್ಲ—ಮತ್ತೆ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ

ನೀತಿಯೆಲ್ಲನನರಿತು ನಿಗಮವೇದ್ಯನ ನಿತ್ಯ
ವಾತಸುತನಲ್ಲಿಹನ ವಂದಿಸುತಲಿ
ಗೀತಾರ್ತನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜಿಸುವ

ಪೂತಾತ್ಮ'ರಾದ ಪುರಂದರದಾಸರಂತೆ, ಸಿಸ್ತುಹಿರಿಯಾ ವಿರಕ್ತನೂ ಆಗಿರು
ವವನು ಹರಿದಾಸನು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಭಕ್ತಿವರ್ಗಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ದಾಸಕೂಟವೆಂಬ
ಒಂದು ಪಂಥವೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಶಿಷ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ
ರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಂದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು
ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ
ಸಮಕಾಲೀನರು ಸೋದೆಯ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ
ಕನಕದಾಸರು. ಇವರ ತರುವಾಯ ಸುಮಾರು ನೂರ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ
ಕಾಲ, ಈ ಹರಿದಾಸಪಂಥ ಹೇಗಿತ್ತು? ಎಲ್ಲಿತ್ತು? ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು?

ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು, ಕರ್ಣಾಟಕದ ದುರಂತ ದುರ್ದಿನ — ತಾಳೇಕೋಟೆಯ ಯುದ್ಧ (೧೫೬೫) ನಡೆವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಂಚೆ ಎಂದರೆ ೧೫೬೪ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಭೌತಿಕದೇಹವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮವಾದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಮಹಿಮರು ರಚಿಸಿದ್ದ ಎಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಗ್ನಿಯ ಪಾಲಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತೋ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯ! ಅಲ್ಲದೆ, ಆಗ್ನಿ ಹಿಂದೂಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಾರೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಶ್ರೀ ದಾಸರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು, ಎಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯ! ಹೀಗಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನಕಾಲ ದಾಸಕೂಟದ ಕದಚಿಹ್ನೆಯು ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತರುವಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸವರ್ಯರು ಕಾಶೀನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ 'ವಿಜಯವಿಠಲ' ಅಂಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಕಟರಾಗುವ ಸುಯೋಗವೊದಗಿದದರಿಂದ ಅಂದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ದಾಸಕೂಟವು ಪುನಃ ಚಿಗುರಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರು ವರಕವಿಗಳಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ, ಪೂರ್ಣವಾಗದೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಇವರ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮರಾದ ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರೂ (ಗೋಪಾಲದಾಸರು), ಮೋಹನದಾಸರೂ, ಮತ್ತು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೇ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೂ, ಸುರಪುರದ ಆನಂದದಾಸರೂ, ಕರ್ಜಿಗಿ ದಾಸಪ್ಪದಾಸರೂ ಈ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಕವಿತಾಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗೊಂಡು ದೆಹಲಿರಬೇಕು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಹರಿನಾವೇಚ್ಛಾರಣೆಯು

ತಾನೇತಾನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಸುಖ ಸಮಾಧಾನಗಳಿಂದ ನಲಿದಾಡಿರಬೇಕು.

ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕಲಾವಿದರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು, ದಾಸರ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ, ಅವರು ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದರು, ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತಕಲೆಯೇ ಉದ್ಧಾರವಾಯಿತು ಎಂದೂ, ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಪತ್ತು ಬೆಳೆಯಿತೆಂದೂ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ, ದಾಸರಾಯರು ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಕೈಲಿ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಚಿಟಿಗೆಯಿಂದ ತಾಳವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ, ಅರೆದೆರೆದ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ, ಹಾಗೆ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರೋದ್ಧಾರವಾಗಲೆಂದಾಗಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆಯಲೆಂದಾಗಲೀ ಉದ್ದೇಶಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹರಿನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ ನಡೆಯಬೇಕು, ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯಕುಹರದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಅವನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ತನ್ನೂಲಕ — “ಈಶ್ವರಸ್ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಂ ಹೃದ್ದೇಶೇರ್ಜುನತಿಷ್ಠತಿ” ಎಂಬ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯದ ನಿಶ್ಚಯತ್ವವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರವೆನ್ನಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾನವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೊಂದು ಸ್ಮರಣಗೋಚರವಾದರೆ, ಮುಂದೆ ಧರ್ಮವೂ, ನೀತಿಯೂ, ಸತ್ಯಶಾಂತತೆಗಳೂ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುವು, ಎಂದು ಆ ಮಹನೀಯರು ಉದ್ದೇಶಗೊಂಡರು. ಈ ಮಹೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರು ಕೈಕೊಂಡ ಸಂಕೀರ್ತನ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ, ಸಂಗೀತಕಲೆಯೂ ಬೆಳೆದಿರಬಹುದು. ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಪತ್ತೂ ಬೆಳೆದಿರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಹೊಲವನ್ನು ಉತ್ತು ಬಿತ್ತಿ ಪೈರು ಬೆಳೆಸುವ ರೈತನ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶ ಧಾನ್ಯಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂ

ಬುದ್ಧವಷ್ಟೆ! ಹಾಗೆ ಧಾನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಹುಲ್ಲೂ ದೊರೆಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾಧ್ಯೇಯದಿಂದ ಕೈ ಕೊಂಡ ದಾಸರಾಯರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯವೂ, ಕಲೆಯೂ ಬೆಳೆದು ಕಳೆಗೊಂಡುವು.

ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಉದ್ದೇಶಗೊಂಡುದು ಮಾನವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗೆ, ತನ್ನ ಜನ್ಮದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು, ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಎಂದರೆ ಈಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೇ—ಮಾನವನು, ತನ್ನ ಆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಜಾರಿ ದಾನವನಾಗುತ್ತಾ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಎಲಾ!

ಮಾನವಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು| ಅದ ಹಾನಿಮಾಡಲಿಬೇಡಿ,
ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರಾ—ಎಂದು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದರು.

ಮನುಷ್ಯನು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆವುದರ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣುಗಳ ಆಸೆಗೊಳಗಾಗಿ ಎಂಬುದನ್ನರಿತ ಅವರು, 'ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣುಗಾಗಿ ಹರಿನಾಮಾವೃತ ಉಣ್ಣದೆ ಉಪವಾಸವಿರುವರೇ!' ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಾನವ ಜನ್ಮವೂ, ಯಾವ ಕ್ಷಣಕ್ಕೋ ಮರೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಕಾಲನ ದೂತರ ಧಾಳಿ ಬಾರದ ಮುನ್ನವೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಳಿಸಿರಿ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಎಲೈ, ಧನಧಾನ್ಯಪುತ್ರರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯುವರೆಂದು ನಂಬಿ ಯದುಪತಿಯನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೀರಾ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರಾ, 'ಧನಧಾನ್ಯಪುತ್ರರು ಕಾಯುವರೇ?—ಇನ್ನಾದರೂ ಏಕೋಭಾವದಿ ನೆನೆಯಿರಿ ಚನ್ನಪುರಂದರವಿಠಲರಾಯನ' ಎಂದು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)